

הדברת עשבים במספוא אספסת (מזון שמגודל לבהמות)

מבוא:

האספסת הינה גידול מספוא חשוב המגודל על פני כ- 7000 דונם בישראל. הגידול הינו רב שנתי וסובל מבעיית עשבים בעת הנביטה וההתבססות. היותו של הגידול רב שנתי גורמת לכך שהעשבים שאינם מודברים היטב בשלבי הגידול הראשונים, מתבססים והופכים להיות מטרד קשה שלא ניתן להדבירו אלא באמצעות עישוב ידני. שני מיני עשבים מהווים בעיה מרכזית לגידול האספסת באזור עמק בית שאן. שני המינים השייכים למשפחת המורכבים הם: קייצת מסולסלת ופרנתיון אפיל.

הקייצת המסולסלת מהווה מטרד משמעותי לגידול האספסת: תפוצתם הרבה של הזרעים, נביטתם הקלה והתבססותם המהירה, יחד עם עמידותה הרבה בפני חומרי הדברה, הופכים אותה לצמח מזיק ביותר. תקופת ההצצה של זרעי הקייצת מהקרקע ממושכת ביותר. חלק מזרעי הצמח מציצים מהקרקע בחודשי החורף (דצמבר – ינואר) ונשארים במצב של שושנת עלים עד לאביב. זרעים אחרים מסוגלים להציץ לאורך כל חדשי הקיץ.

הפרנתיון האפיל הינו עשב קיצי, חד שנתי, הפורח במשך חדשי הקיץ. כמו הקייצת, גם לעשב זה כושר התפשטות והפצה מהירים והוא נפוץ בשטחי אספסת רבים בעמק בית שאן. בנוסף לנזקים הישירים הנגרמים לגידול האספסת כתוצאה מהשיבוש בעשב, הוא גם רעיל לבעלי חיים וגורם נזק לאדם (פריחה אלרגנית, דרמטיטיס ועוד).

בניסויים שבוצעו ע"י היחידה לחקר עשבים בנוה יער בשנים 2005-2007, אותרו מספר תכשירים היכולים להדביר עשב זה. מבין קוטלי עשבים אלה ניתן למנות את התכשירים: **דיאורקס**, **אקופרט**, **סנקור וטומהוק** שהראו יעילות בשילובים שונים, בטיחות לגידול ויעילות בהדברה.

שיטות וחומרים:

הריסוס התבצע בחלקת ניסיונות במרסס גב מוטורי (נפח 20 ליטר/דונם). ניתנו ציונים לתוצאות הריסוס (0 = אין עשבי בר, 100 = יש הרבה עשבי בר). (הנתונים נותחו בעזרת תוכנה סטטיסטית jmp. ברמת מובהקות של 0.05%). היות והאספסת היא גידול רב קצירי (כמו דשא) הריסוס ניתן על נוף האספסת והעשבים 8 ימים לאחר הקציר, בזמן הריסוס האספסת הייתה בגובה 20-30 ס"מ ועשב הקייצת היה בגובה 5-7 ס"מ.

תוצאות:

1. השפעת הריסוס בחומרי הדברה שונים על עשב הקייצת המסולסלת בשדה אספסת

(0 = אין עשבי קייצת, 100 = יש הרבה עשבי קייצת)

100	84	38	16	ימים מהריסוס	הטיפול
0	1	1	1		טומהוק + דיאורקס
48	41	30	21		אקופרט + דיאורקס
0	1	1	1		סנקור
24	21	13	13		דיאורקס
59	71	83	70		היקש

2. השפעת הריסוס בחומרי הדברה שונים על התפתחות צמח האספסת (הצמח התרבותי)

(0=פגיעה קשה בצמח האספסת, 100 אין פגיעה בצמח האספסת – גידול יפה)

100	84	38	16	ימים מהריסוס	הטיפול
83	85	86	19		טומהוק + דיאורקס
80	83	86	78		אקופרט + דיאורקס
93	90	90	66		סנקור
75	80	83	50		דיאורקס
100	100	100	99		היקש

שאלות:

1. "האספסת היא גידול רב שנתי", הגדר את המונח "רב שנתי", מדוע בעיית העשבים קשה יותר בגידול כזה?
2. עשבי הבר "קייצת מסולסלת" ו"פרתניון אפיל", כיצד הם מתבוססים ונפוצים בשדה ומה הנזקים שהם גורמים?
3. קוטלי העשבים שהשתמשו בהם בניסוי הם: טומהוק, סנקור, דיאורקס ואקופרט. בחר שניים מהחומרים הללו וכתוב את הנתונים שלהם (סיסטמים/ מגע, ברניים/ כללים.....), לצורך כך העזר ברשת האינטרנט.
4. צייר גרף לכל טבלה בנפרד להמחשת ההבדלים בין הטיפולים השונים. (צבע שונה לכל טיפול)
5. דרג את התוצאות על פי הנתונים והמלץ לחקלאי את סדרי העדיפויות לטיפול.
6. מדוע היה חשוב לבדוק גם את הנתונים של הטבלה השנייה (רעילות לצמח התרבותי – כאן האספסת)?
7. הבא עוד שתי שיטות מלבד הדברה כימית לעשבי בר. האם ניתן להשתמש במקרה שלנו בסוג הדברה אחר? הסבר.
8. מדוע חשוב לשלב או להחליף בין חומרי ההדברה נגד עשבים ולא להשתמש בחומר אחד, הסבר.

בהצלחה!!!!